

De wandeling.

met Jan Rudolph de Lorm naar Levi van Veluw

TEKST & FOTO'S: KOOS DE WILT

Vanaf 26 maart neemt beeldend kunstenaar Levi van Veluw (1985) Singer Laren over. Het zou eigenlijk een bescheiden presentatie worden in het kader van het winnen van de Singerprijs, maar groeide uit tot zijn eerste grote museale overzichtstentoonstelling: *Labyrinth of memories*. Museumdirecteur van Singer Laren Jan Rudolph de Lorm wandelt naar Levi's atelier op het Hembrugterrein in Zaandam.

Het heeft gesneeuwd, maar het zonnetje schijnt over het Noordzeekanaal en weerspiegelt op de witte, eindeloos lange voormalige kogelfabriek op het Hembrugterrein in Zaandam. Het is een wonderlijke plek, alsof je ver van de stad in een bosachtige omgeving bent beland. Eind 19e eeuw kwam dit gebied in gebruik als defensieoerrein. Vrijwel alle klein- en grootschalige wapens en munitie binnen de Nederlandse defensie kwamen van de nationale munitie- en wapenfabriek Artillerie-Inrichtingen die hier was gevestigd. De bommen zijn neergezet om, mocht het misgaan en een ontplofing plaatsvinden, die te doen dempen door het bos.

Jan Rudolph de Lorm, directeur van Singer Laren, loopt langs het weidse Noordzeekanaal richting het atelier van kunstenaar Levi van Veluw. Deze is voor het museum druk bezig met het maken van zijn tentoonstelling *Labyrinth of memories*. "Het is best spannend wat we gaan doen samen", zegt de museumdirecteur. "Het wordt een grote tentoonstelling zoals wij nog nooit hebben gehad bij Singer, een tentoonstelling die in alle zalen van de nieuwe Nardinc-vleugel zal plaatsvinden."

DE OPRICHTERS SINGER

Singer Laren is geen gewoon museum, zo vertelt De Lorm wandelend door het opvallend stille en lommerrijke gebied. "Het is een culturele instelling, die is opgericht door een privépersoon en waarbij het museum minder afhankelijk is van overheids-geld. Dat is een geruststellende gedachte nu er donkere tijden lijken aan te komen voor de cultuursector. Zeker als je weet dat er veel belangstelling is voor kunst: wij hadden vorig jaar 330 duizend bezoekers, inclusief voor het theater. Ons museum is voortgekomen uit de nalatenschap van de vermogende Amerikaanse verzamelaar en schilder William Henry Singer Jr. en zijn vrouw Anna. De miljardairszoon wilde landschapsschilder worden en

De Lorm houdt van de rafelrandjes en schoonheid in de kunst, zoals te zien is op het Hembrugterrein.

streek in 1902 neer in Laren, nadat hij in Amerika Larense landschappen van Anton Mauve had gezien. Later bouwde hij met zijn vrouw Anna hier hun villa De Wilde Zwanen, die sinds 1956 het hart van Singer Laren vormt, nadat weduwe Anna Singer-Bruh er een concertzaal, beeldtuin en museum aan had laten toevoegen." De Lorm trad z'n vijftien jaar terug toe tot Singer Laren. Gaandeweg ontstond het idee om er het museum van Nederlands impressionisme en modernisme van te maken, door nog meer in het verlengde van die nalatenschap te programmeren en verzamelen. "Op de heilige grond van de voormalige kunstenaarskolonie", is het credo geworden", vertelt hij. "Niet alleen Mauve kwam hier, ook Mondriaan heeft er zijn hele weg van figuratie naar abstractie afgelegd. Max Liebermann heeft gedurende dertig jaar vele zomers in Laren doorgebracht en ook Max Beckmann heeft er gewerkt. Kortom, dit is een unieke plek. Daarnaast vinden we het belangrijk om te avonturieren met hedendaagse kunst. Dus bewegen in de zee van het impressionisme en modernisme en daarnaast hedendaagse kunst aftasten zonder dat je de bodem voelt. Nu dus met Levi. Met hem zijn we een avontuur aangegaan."

Een wandeling langs het weidse Noordzeekanaal en de voormalige kogelfabriek op weg naar het atelier van Levi van Veluw.

‘Met Levi gaan we in Laren avonturieren’

DE WANDELING

Het atelier van Levi van Veluw bevindt zich in een gebouw waar vroeger in het geheim een perserij voor springstoffen was gevestigd.

Levi van Veluw zet koffie voor zijn gasten.

‘Het museum is minder afhankelijk van overheidsgeld. Een geruststellende gedachte nu er donkere tijden lijken aan te komen voor de cultuursector’

GULLE SCHENKERS

De Lorm werkt in de keurig aangeharkte omgeving in Laren en Blaricum. Ook was hij lang werkzaam in een opgepoetste ambiance in Amsterdam. Maar hij zegt vooral te houden van plekken waar niet alles zo ordentelijk is: “Ik woon hier aan de Zaan en geniet niet alleen van de natuur, van de geschiedenis, maar ook van de rafelrandjes van de Zaanstreek. Dat is ook wat mij aanspreekt in de kunst. Het mooie én die rafelrandjes, zoals die te zien zijn bij de modernisten. Monet heeft hier in de Zaanstreek nog geschilderd, nog voor hij zijn beroemde *Impression, Soleil Levant* maakte in 1872. Hij was onder de indruk van het Zaanse landschap, de molens, de houten huizen en de rivier de Zaan en schilderde hier 25 schilderijen.”

De Lorm wandelt verder over het be-sneeuwde Hembrugterrein en vertelt dat voor hij bij Singer Laren aan de slag ging lang bij het Rijksmuseum heeft gewerkt, de laatste acht jaar als Hoofd Tentoonstellingen. Daar was hij mede verantwoordelijk voor de herinrichting van het museum, samen met onder anderen Taco Dibbits. “Ik heb er met veel plezier gewerkt, maar mijn hart gaat harder kloppen bij het modernisme, misschien wel omdat de vrijheid

in die kunststroming mij zo aanspreekt”, zegt hij. “Daarom paste Singer Laren daar zo goed bij. Toen ik uit het Rijksmuseum kwam, viel het mij ook op hoe kleurrijk de Singer-collectie was, zo anders dan de bruintinten van het Rijks. We hebben al snel een tentoonstelling gemaakt over die kleuren en tot mijn verrassing kreeg die twee pagina’s in *de Volkskrant*.”

Ook zag hij dat veel van de mooie werken in de collectie langdurige bruikleen waren en het aandeel modernisme nog niet heel groot was. De Lorm: “Met aankopen en vooral veel schenkingen zijn wij daaraan gaan werken. Het fijne van ons museum is dat het veel supporters heeft die dat allemaal mogelijk maken. Eigenlijk zoals Amerikaanse musea dat doen. Dat past bij de oorsprong van het museum: een culturele instelling zijn met vrienden die zakelijk succesvol zijn en iets terug doen voor de samenleving en tegelijkertijd willen genieten van en uitgedaagd worden door kunst. Zo heeft Els Blokker de bouw van onze Nardinc-zalen mogelijk gemaakt. Daar kunnen we nu de kunst van de heilige grond permanent laten zien. Met de schenking van de Collectie Nardinc, de kunstverzameling van Els en Jaap Blokker, kunnen we nu nog meer een overzicht ge-

‘Naast onze expertise in Nederlands impressionisme en modernisme willen we avonturieren in hedendaagse kunst’

ven van het Nederlands modernisme in de eerste helft van de 20e eeuw. Dat doen we met werken van onder anderen Jan Sluitters, Leo Gestel, Kees van Dongen, Théo Van Rysselberghe, Jan en Charley Toorop, Piet van der Hem, Kees Maks, Dick Ket en Carel Willink”

1500 HOOFDEN

De Lorm komt aan bij Levi van Veluws atelier, een gebouw dat verborgen ligt tussen de bomen. Het is een complex waar vroeger in het geheim een perserij voor springstoffen was gevestigd. Een assistent, die bezig is met gieten van gips, opent de deur en laat hem naar boven wandelen. De Lorm vertelt ondertussen over de komende tentoonstelling. “Levi ontvangt in maart de Singerprijs, een tweejaarlijkse oevreprijs van de Stichting Vrienden van Singer Laren. De prijs omvat een tentoonstelling en de aankoop van een kunstwerk voor de museumcollectie. Met Levi gaan we uitpakken.”

De kunstenaar begroet zijn gasten, zet koffie en vertelt hoe het zo gekomen is. Hoe

al pratende het idee groter is geworden om de hele Nardinc-vleugel te gebruiken voor installaties, waarbij er steeds associaties worden gemaakt met werken uit de bestaande collectie. Ter illustratie opent Van Veluw zijn laptop. Zo is er een beklemmende installatie van zijn oude jongenskamer in combinatie met een pointillistisch schilderij van Jan Toorop, of een korte film van metaalachtige figuren aan tafel in combinatie met een schilderij met aardappelschillers van Evert Pieters. Ook wordt een donkere installatie van Van Veluw gecombineerd met het grote, grimmige drieluik *Le Songe du Vagabond* van de Franse modernist Henri Le Fauconnier, inspirator voor de schilders van de Bergense School. Van Veluw: “Het mooie is dat je door de associaties nieuwe aandacht geeft aan alle werken en dat de zalen zelf ook installaties worden.”

“In zes zalen zal de bezoeker door het oeuvre van Levi dwalen”, zegt De Lorm, “eindigend bij een nieuwe installatie, een tamelijk obsessief en zaalvullend slotstuk.

Enkele van de 1500 gekleide hoofden, waarin de beeltenis van Levi van Veluw te herkennen is. Ze zijn van een werk dat de kunstenaar maakte voor de tentoonstelling *Labyrinth of memories*.

Voor dit kunstwerk is de grootste zaal van Singer Laren omgebouwd tot een spiraalvormige ruimte met enorm veel kasten. In het begin zijn deze kasten ordentlich gevuld met honderden blokken klei die geleidelijk veranderen in een chaos van 1500 gekleide hoofden, waarin de eigen beeltenis van Levi te herkennen is.”

Om te zien over hoeveel hoofden het gaat, neemt Van Veluw de museumdirecteur ten slotte mee naar een verlaten opslaggebouw, even verder op het Hembrugterrein. Daar liggen de 1500 hoofden te wachten om te worden vervoerd naar het museum. “We moeten nog flink aanpakken om het allemaal op tijd af te hebben”, zegt Van Veluw. “Maar ik kijk er enorm naar uit. Het wordt groots!”

Levi van Veluw toont een associatie tussen een eigen installatie met een werk uit de collectie van Singer Laren.

BEZOEKEN

Levi van Veluw. *Labyrinth of memories*

26-03 t/m 25-08

Singer Laren

Laren

www.singerlaren.nl